

Specialstudiet i Organisation.

Af TORBEN AGERSNAP^{*)}

Antallet af kandidater fra de økonomiske studier her i landet blev i sommer forøget med 30 fra det nyoprettede specialstudium i organisation ved Handelshøjskolen i København. Dette studium er det sjette i rækken af specialstudier ved højskolen. De øvrige er specialstudierne i regnskabsvæsen, salg og reklame, udenrigshandel, bank og forsikring.

Tilgangen til det nye studium har været langt over forventning, men studiet stiller store krav, og kun ca. en fjerdedel af dem, der startede, har gennemført.

Formål.

Undervisningen ved specialstudiet i organisation har til formål at give yngre folk med praktisk erfaring og gode forkundskaber sådanne teoretiske kundskaber, at de bliver bedre egnede til at overtage ledende administrative stillinger i privat og offentlig virksomhed i første række indenfor planlægnings-, personale- og organisationsfunktioner. Virksomhedsledelsens problemer beslaglægger derfor en betydelig del af studietiden. Organisationsstudiet er dog ikke et studium for virksomhedsledere, hverken i den forstand, at det er beregnet for personer, der allerede har en ledende stilling i erhvervslivet, eller i den forstand, at det umiddelbart føres frem til de øverste stillinger i virksomhederne.

Studiets varighed.

Organisationsstudiet er et aftenstudium, der er delt i en 1. og 2. del. Hver af de to dele kan gennemføres på to år. Studiet afsluttes med en diplomprøve, der berettiger dimittenden til at anvende bogstaverne HD efter sit navn.

Studerende med en afsluttende eksamen fra en højere læreanstalt eller med 1. del af juridisk, statsvidenskabelig eller økonomisk eksamen kan gennemføre 1. del af organisationsstudiet på ét år. Studerende med erhvervsøkonomisk eksamen (HA) såvel som studerende, der tidligere har bestået en anden af Handelshøjskolens diplomprøver (HD) fritages for 1. del.

Studieplanen til 1. del.

Undervisningen til 1. del er fælles for alle Handelshøjskolens specialstudier. Den omfatter fagene erhvervsøkonomi, erhvervsret, nationaløkonomi og statistik, jfr. tabel 1.

I tilknytning til undervisningen gennemføres en række skriveøvelser, ligesom de studerende får lejlighed til at løse hjemmeopgaver i erhvervsøkonomi og statistik.

^{*)} Lektor, cand. oecon., leder af specialstudiet i organisation og institut for organisation og arbejds sociologi ved Handelshøjskolen i København.

Tabel 1: Antal undervisningstimer ugentligt og samlet antal undervisningstimer i løbet af to år for studerende ved specialstudiet 1. del.

ca.	<i>Ugentligt timetal</i>				Samlet timetal ca. 65 uger
	1. sem.	2. sem.	3. sem.	4. sem.	
	15 uger	20 uger	15 uger	15 uger	
Erhvervsøkonomi	2	2	2	2	130
Erhvervsret	1	2	2	2	115
Nationaløkonomi	2	1	1	2	95
Statistik	1	1	1	—	50*
Tilsammen....	6	6	6	6	390

Studieplanen til 2. del.

Undervisningen til 2. del omfatter fagene: Organisationsteori, arbejdsgruppens sociologi, virksomhedens organisation, informationsanalyse, personaleadministration, funktionær- og arbejdsret, afsnit af selskabsretten, samt virksomheden, organisationerne og det offentlige, jfr. tabel 2.

Undervisningen er tilrettelagt som forelæsninger på små hold; den store tilstrømning de første år har dog bevirket, at man har måttet acceptere ca. 35 studerende på hvert hold. Forelæsningerne suppleres med studiekredse over seminarer og diskussioner af konkrete tilfælde fra praksis (cases).

De studerende må regne med et betydeligt hjemmearbejde i løbet af studietiden. Forberedelse og supplerende læsning må antages at tage lige så lang tid som undervisningstiden. Hver studerende skal desuden udarbejde og forsvare et teoretisk og et praktisk seminar efter aftale med faglærerne og forberede to kritiske indlæg til studiekredsene over seminarerne.

I slutningen af 7. semester og begyndelsen af 8. semester, inden 1. marts, skal hver studerende udarbejde en stor opgave (speciale) over et konkret problem, samt forberede en kritik af en stor opgave. Karakteren for denne opgave og kritik tæller 3-dobelt i eksamensresultat.

STUDIETS INDHOLD

1. del:

Erhvervsøkonomi behandler i grundtræk virksomhedens omkostninger og prispolitik, afsætningsøkonomi, årsregnskab, kalkulation, finansiering, beliggenhedslære, organisation samt forholdet til konkurrenter og samfund.

Nationaløkonomi omfatter nationaløkonomiens teori i grundtræk samt det danske samfunds økonomiske struktur og historie.

Statistik behandler i grundtræk den teoretiske statistik og dens praktiske anvendelsesmuligheder.

*) forventes udvidet ved den kommende revision af studieplanen.

Tabel 2: Antal undervisningstimer ugentligt og samlet antal undervisningstimer i løbet af to år for studerende ved specialstudiet i organisation 2. del.

ca.	Ugentligt timetal				Samlet timetal ca. 65 uger
	5. sem.	6. sem.	7. sem.	8. sem.	
	15 uger	20 uger	15 uger	15 uger	
Organisationsteori	--	2	--	--	40
Arbejdsgruppens organisation ..	2	--	--	--	30
Virksomh. organisation (analyse)	--	--	2	--	30
Virksomhedens organisation (databehandling)	--	--	2	--	30
Virksomh. informationskilder ..	2	2	--	--	70
Personaleadministration	2	--	--	--	30
Funktionær- og arbejdsret	2	--	--	--	30
Selskabsret	2	--	--	--	30
Virksomheden, organisationerne og det offentlige	--	1½	--	--	10
Teoretisk studiekreds	--	2	--	--	40
Praktisk studiekreds	--	--	2	--	30
Studiekredse over speciale	--	--	--	2	30
Tilsammen....	8	6½	6	4	ca. 400

Erhvervsret omfatter de retsregler, der har særlig tilknytning til erhvervslivet, herunder kontrakter, virksomhedsformer, reglerne om konkurrencens regulering samt reglerne om retsforfølgning og skifte.

2. del:

Organisationsteori behandler ledelses- og administrationsproblemer i private og offentlige virksomheder. Særlig vægt lægges på beslutningsprocessernes forløb og placering indenfor organisationen. Til orientering om fagets indhold: Dick Ramström: Administrative processer, Uppsala 1963.

Arbejdsgruppens sociologi omfatter de sociologiske teorier om smågrupper som værkstedsgrupper, udvalg, funktionærmøder, direktioner etc. Til orientering anbefales Verner Goldschmidt: Gruppe og Samfund, København 1961 og Toben Agersnap: Arbejdslivets sociologi, København 1963.

Virksomhedens organisation. Dette fag er delt i to afsnit. Første afsnit behandler konkrete problemer i forbindelse med fastlæggelse af en virksomheds målsætning og politik, planlægning af udførende og ledende arbejde i virksomheden, udarbejdelse af en instansplan m. v. Til orientering anbefales: Erik Rhenmann m. fl.: Linie og stab i bedriften. Stockholm 1963. Andet afsnit omfatter en gennemgang af administrativ databehandling med særlig hensyntagen til elektronisk databehandling. Et kompendium er under udarbejdelse af Ove Per Henningsen.

Informationsanalyse omfatter problemer i forbindelse med tilvejebringelse og analyse af talmæssige oplysninger, der skal danne udgangspunkt for afgørelser indenfor

virksomheden. Der foreligger ikke dansk litteratur, der kan orientere om fagets indhold. Som lærebog anvendes R. O. Schlaifer: *Introduction to statistics for business decisions*. New York 1961.

Personaleadministration omfatter en gennemgang af personalefunktionens opgaver i en virksomhed, herunder personalebudgettering, ansættelse og udvælgelse af personale, personalebedømmelse, træningsprogrammer samt personaleledelsens registreringer. Til orientering: Flemming Klöcker-Larsen: *Personaleadministration I*, København 1962.

Funktionær- og arbejdsret omfatter retsreglerne vedrørende funktionærernes stilling i virksomheden samt den kollektive arbejdsret. Til orientering: A. Rise og J. Degerbøl: *Grundregler i dansk arbejdsret*, København 1963.

Selskabsret omfatter retsreglerne vedrørende særligt aktieselskabers stiftelse og virke, herunder direktørens stilling i virksomheden. Til orientering: J. Kobbemagel: *Direktøren*, København 1961.

Virksomheden, organisationerne og det offentlige. Dette fag beskæftiger sig med de institutionelle forhold udenfor virksomheden, der på forskellig måde øver indflydelse på virksomhedens handlemuligheder.

Med hensyn til de lærebøger, der anvendes i de enkelte fag henvises til Handelshøjskolens årlige bogliste.

Lærerkræfter og studerende.

Der er ialt knyttet lidt under en snes lærere til studiet, heraf et flertal på deltidsansættelse. Ca. halvdelen af lærerne er cand. oecon., cand. merc. eller cand. polit., de øvrige er jurister, psykologer eller læge. En stor del af lærerne deltager i forskningsvirksomheden ved Institut for Organisation og Arbejdssociologi ved Handelshøjskolen.

De studerendes gennemsnitsalder var i 1961-62 28 år. Den yngste var 21 år, og ca. 30 % var 30 år og derover.

En trediedel af det første hold kandidater er civilingeniører og fem er kandidater fra Handelshøjskolens erhvervsøkonomiske grundstudium. De sidstnævnte har med deres eksamen fra specialstudiet opnået ret til at anvende betegnelsen cand. merc.